

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio quinta. Vtrum fuissent nati in iustitia originali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Ad secundam dicendum q̄ generatio feminæ occa-
sionata est quando euenit ex defectu caloris naturalis in
feminæ, & solum respectu nature particularis non vniuer-
salis, & hoc non fuisse in statu innocentie: quando autē
euenit reliquis duobus modis supra notatis, non est occa-
sionata, sed intentā.

QVÆSTIO QVARTA.

Vtrum in statu innocentie pueri fuissent
nati perfecti secundum corpus.

Thom. I. q. 99. ar. 1.

QVARTO queritur, vtrum pueri fuissent nati
perfecti secundum corpus. Videtur quod sic,
quia August. dicit de baptismo paruulorum lib. primo, q̄
infirmas corporis attestat infirmitati mentis, sed tunc
non fuisset aliqua infirmitas mentis, ergo nec corporis.

2. Item principium & finis correspondent, sed tunc
non fuisset aliquis corporalis defectus pertinens ad finē
vitæ, puta senectus vel a liquid tale, ergo nec aliquis defe-
ctus pertinens ad pueritiam: fuissent igitur mox nati
perfecti secundum corpus.

3. IN CONTRARIUM est, quia quædam perfe-
ctio corporalis est perfecta quantitas, sed illam non ha-
buissent pueri in sua natiuitate, quia vterus matris non
sufficeret, ergo neq̄ alius.

4. **R**ESPONSIO. Perfectio corporalis est duplex:
vna secundum quantitatem, secundum quā dicimus adultū
perfectum esse, sed non paruulum. Alia est secundum qua-
litatem, secundum quā dicimus illum esse perfectum, cuius
membra possunt sufficere in operationes sibi deputatas
& secundum vtramq̄; harum perfectionū potest aliquid
dici perfectum, vel simpliciter quantum congruit speciei,
vel supposito in tali specie, vel quo ad tempus quantum con-
gruit non simpliciter, sed pro tali tempore. Hoc supposito
dicendum quod pueri nati non fuissent simpliciter perfe-
cti secundum corpus quantum cōgruebat speciei, vel sup-
posito, fuissent tamen perfecti quantum congruebat pro
illo tempore. Primum patet dupliciter. Primum, quia ubi
est eadem natura, idem q̄ modus acquirendi naturam, ibi
est idem modus naturalis perueniendi ad perfectionem
nature: sed in statu innocentie & in hoc nostro fuisset,
& fuit eadem natura & idē modus acquirendi eam (quia
per generationem, quæ est per commixtionem feminum
& sexuum, vt visum fuit supra) ergo fuisset idem modus
perueniendi ad perfectionem nature, modo autem pueri
non statim atq̄ nati sunt habent perfectionem corporis,
sed eam processu temporis acquirunt, ergo &c. Secundo
quia iudicandum est de conditione natorum secundum
conditionem status, sed in illo statu licet non habuissent
terminum vitæ, habuissent tamē vitæ initium, ergo simi-
liter licet non habuissent defectus inducentes vitæ termi-
num, vt sunt senectus & ægritudines, habuissent tamen
defectus concomitantes vitæ initium, vt sunt imperfecta
quantitas, & ineptitudo membrorum ad perfectas opera-
tiones.

5. Secundum principale patet, quia defectus perfectio-
nis congruentis pro tempore, iam habet rationem mali,
vel prouenit ex errore nature: sed in statu innocentie ni-
hil fuisset habens rationem mali, neq̄ fuisset aliquis error
nature, ergo &c.

6. Ad primum argumentum dicendum est q̄ infirmis-
tas corporis in pueris duo complectitur, defectum vsus
membrorum, & hoc congruit infirmitati mentis, quæ est
carentia scientiæ, virtutis perfectæ, quæ infirmitas in pri-
mo statu fuisset in pueris: complectitur etiā quandam pec-
nam in fletu & esurie, & hæc secuta est ex culpa: nec fuisset
in statu innocentie, & de hac loquitur Aug. vt per ea
patet quæ præmittitur, q̄ pueri iacentibus iuxta se mam-
mis, magis possunt esurientes flere quàm fugere.

7. Ad secundum patet solutio ex dictis. In statu enim
innocentie fuisset homo generatus, sed nō corruptus. Et
ideo potuit habere defectus pueriles qui sequitur gene-
rationem, sed nō seniles qui ordinantur ad corruptionē.

QVÆSTIO QVINTA.

Vtrum filij in statu innocentie fuissent nati
in iustitia originali.

Thom. I. q. 100. ar. 1.

QVINTO queritur, vtrum fuissent nati in iustitia ori-
ginali. Videtur quod nō, quia iustitia originalis
videtur fuisse per gratiam: quia nō potuit amitti nisi per
culpam: sed grana non est per transfusionē à parente in
prolem, sed est à Deo per infusionem, ergo &c.

2. Item Hugo de S. Victore dicit q̄ homo ante pecca-
tum genuisset quidē filios sine peccato, sed nō patere in
iustitia heredes, & sic idem quod prius.

3. IN CONTRARIUM est, quia secundū Ansel-
mum, qualis ipse fuit, tales filios genuisset: sed Adā iusti-
tiam originalem simul & gratiā habuit, ergo vtramq̄ pue-
ri geniti habuissent.

4. **R**ESPONSIO. Originalis iustitia accipitur du-
pliciter. Vno modo largē, prout comprehendit rectitudi-
nem voluntatis ad deum, & debitā subiectionē corporis,
& virtū sensitiuarū ad animā, siue ad rationē. Alio modo
accipitur magis stricte: videlicet pro sola subiectione cor-
poris ad animā, & debito ordine virtuum sensitiuarum ad
rationē: rectitudo enim voluntatis ad Deū in qua consistit
meritū hominis, quod est cū gratiā, magis pertinet ad ius-
titia gratuitam, q̄ ad originalem. Et fuit in primo homi-
ne quasi radix originalis iustitiæ, ex eo enim q̄ ei inerat
rectitudo voluntatis ad Deum, inerat etiā ipsi debita sub-
iectio corporis ad animā, & virtuum sensitiuarū ad ratio-
nem: vnde amissa prima rectitudine, amissa fuit & secun-
da tanquam ex ea dependens.

5. Hoc supposito videnda sunt tria. Primum est, an in sta-
tu innocentie pueri fuissent nati in iustitia originali tras-
fusa. Secundū est, an fuissent nati cū iustitia gratuita. Ter-
tium est, vtrum fuissent confirmati in vtraq̄, an non.

6. Quantum ad primum dicunt quidā q̄ pueri fuissent
nati in iustitia originali transfusa, quod probant sic: ois
proprietas corporalis cōsequens totā speciem transfundi-
tur à parente in prolem, sed iustitia originalis erat huius-
modi, ergo &c. Maior patet, quia proprietas consequens
speciem si non sit corporalis, non oportet q̄ transfunda-
tur: sed quandoq̄ infunditur vel cōmunicatur, sicut patet
de intellectu qui est potentia animæ, consequens tamē to-
tā speciem humanā, ipsum enim nō transfundunt, nec
generant parentes. Item si sit corporalis, sed non conse-
quens totā speciem, nō necessario transfunditur. Non
enim semper leprosus generat leprosum, sed accidit: sed
proprietas corporalis consequens totā speciem transfunditur.
Minor patet, quia iustitia originalis fuit subiectio
corporis respectu animæ, & obedientia virtuum inferiorū
ad rationem, & ita fuit proprietas corporalis, fuit etiā
cōmunis toti speciei: quia fuit collata à deo pro se & toti
posteritati, cuius signū est quia eius oppositū scilicet pec-
catum originale redundat in omnes, ideo &c.

7. Sed illud non valet: quia proprietas corporalis etiā
totā speciem concomitans non transfunditur si sit me-
re donum dei, & nō proprietas naturalis, quia donū Dei
nō est ex transfusione nature: sed iustitia originalis quan-
uis esset conditio corporalis, erat tamen mere donū dei,
& non proprietas naturalis: alioquin mansisset post pec-
catum, sicut natura mansit cum suis naturalibus proprie-
tatibus, ergo iustitia originalis non fuisset transfusa à pa-
rente in prolem, sed fuisset proli à deo infusa, sicut paren-
tibus fuit à Deo gratis collata.

8. Quantum ad secundum dicendum q̄ pueri fuissent
nati cum iustitia gratuita, non quidē transfusa per origi-
nem, sed à Deo gratis infusa. Quod enim nō fuisset tras-
fusa per originem, patet: quia non potest esse conditio na-
turalis vt cum natura transfundatur, sed semper do-
num dei est (vt ipsum nomen sonat) fuisset tamen omni-
bus infusa, quia effectus non ponitur: nisi posita sua cau-
sa conseruatiua, sed iustitia gratuita fuit causa conseruati-
ua iustitiæ originalis: ex rectitudine enim voluntatis ad
deum in qua consistebat iustitia gratuita, emanabat recti-
tudo virtuum sensitiuarū inferiorum ad rationem, in qua
consistebat originalis iustitia, ergo &c.

9. Tertium patet, quia effectus non est potior sua
causa: sed filij cōparantur ad patres, vt effectus ad causā:
ergo cū patres quādiu genuissent filios, nō fuissent cōfir-
mati quin potuissent peccare, & vtramq̄ iustitiam amitte-
re, fortiori ratione nec filij. Quod autē patres quādiu

X 5 genu

q. 1 huz
ius dist.

geniissent, non fuissent confirmati, patet: quia status confirmationis est in visione dei per essentiam, & eorum que ad videndum pertinent, ad que statim sequitur immortalitas corporis, qua non potest mori, que non fuissent: in statu innocentie pro tempore quo geniissent, sed fuissent pro tempore quo translati fuissent ad gloriam, ubi non nubent neque nubentur, sed erunt sicut angeli dei in caelis.

10 AD Primum argumentum dicendum est quod iustitia originalis fuit per gratiam causaliter, quia gratis data fuit primo homini pro se & sua posteritate, & conseruare eam potuit sibi & aliis, conseruando rectitudinem iustitie gratuite: non fuit tamen essentialiter ipsa gratia gratum faciens: quia illam recuperauit homo per penitentiam: non autem originalem iustitiam: vtraque tamen fuit donum dei infusum a deo, non transfusum per hominem.

11 Per idem patet solutio ad secundum, quia licet paruuli habuissent iustitiam originalem sicut & parentes, non tamen habuissent eam per transfusionem, sed per infusionem & sic non fuissent paterna iustitie haeredes.

12 ARGUMENTVM in oppositum solum concludit quod paruuli nati fuissent cum iustitia originali, quod concessum est.

Sententia huius distinctionis. XXXI.
in Generali & Speciali.

VIDENS igitur diabolus, Superius determinauit Magister conditionem nature creature rationalis. Hic vero determinat de casu eius per peccatum. Et diuiditur in tres. Primo determinat de peccato primorum parentum. Secundo determinat de peccato quod ab eis contrahiunt. Tertio ibi de quolibet actuali peccato. Secunda in principio. 30. dist. ibi in superioribus insinuatum est.

Tertia in principio. 33. dist. ibi est praedicta de peccato. Prima in tres. Primo determinat lapsus hominis primi quantum ad deceptionem extrinsecam. Secundo quantum ad intrinsecam. Tertio per comparisonem ad deum pernitentem. Secunda in principio. 22. dist. ibi hoc diligenter videtur. Tertia in principio. 23. ibi praeterea quartum folet. Prima est praesentis lectionis & diuiditur in tres. Primo determinat modum tentationis primi parentis. Secundo in generali ostendit modum cuiuslibet tentationis. Tertio ex modo tentandi concludit perpetrationem peccati. Secunda ibi, porro scidum est. Tertia ibi, homo igitur ex sola tentatione. Primo ostendit tentationis modum. Secundo tentationis instrumentum. Tertio tentationis progressum. Secunda ibi, Sed quia illi per violentiam. Tertia ibi, Tentatio autem hoc modo. Tertia pars in qua perpetratio peccati concluditur, diuiditur in tres. Primo ostendit peccati remissionem. Secundo ea explicat. Tertio remouet quaedam dubia. Secunda ibi, Praeterea angelica natura. Tertia ibi, Illud quoque notandum. Haec est sententia literae in generali.

2 IN Speciali sic procedit, & primo proponit quod diabolus inuidens homini per hoc quod videbat eum per obedientiam humilitatem ad caelestem gloriam (a qua electus est, & per superbiam corruit) posse condescendere, & quod nihilominus peccare poterat, tentauit eum, & quodammodo vires suas experiens in debiliore parte sexus (scilicet in muliere) tentationem aggressus est. Et postea dicit quod diabolus volens dolo supplantare quod virtute & violentia nequibat apparuit mulieri non in sua specie (ne cognosceretur aperte) neque in qualibet alia specie, ne nimis eius status occulta caueri non posset, sed permissus est apparere in tali specie qua, scilicet de facili malitia eius deprehenditur, scilicet in specie serpentis, congruebat autem species tentationi propter astutiam per quem serpentem tanquam instrumentum diabolus loquutus est, venit serpens neque verba intelligebat, sed a diabolo mouebatur (sicut a serua Baalam a bono angelo) quem loquentem mulier videns credidit loquenti officium ipsum a Deo recepisse. Postea dicit quod tentatio hoc modo facta est, quia scilicet tentator verba sub interrogatione proponit, ut scilicet responsione disceret qualiter sibi procedendum foret, unde cum statim mulier dubitando dicit ne forte &c. Respondit ipse mendaciter excludendo, nequaquam moriemini, & ad maiorem mulieris deceptionem praemium promisit promittendo ea quae naturaliter appeteret (scilicet vitam, & perfectio-

nem scientiae) scientes bonum & malum, in qua tentatio ne triplici genere peccati tentauit scilicet de gula quoad cibum, de vana gloria quoad promissionem diuinitatis, de auaritia, quoad promissionem scientiae. Postea dicit duas tentationis species esse, vnam exteriorem, illam interioriorem. Exterior vero est quando extrinsecus & visibiliter nobis malum suggeritur. Interior vero quae inuisibiliter perficitur ab aduersario. Et haec est duplex ab hoste & sine peccato, alia a carne quae non fit sine peccato, quae carnis tentationem dicit esse difficiliorem. Postea ex hoc dicit quod homo corruit grauiter quia exteriorem tantum tentatus succubuit tentanti, quia tamen tentatione cecidit, ideo reparatorem habuit, non sic autem a demon, quia neque per alium cecidit, neque in eo tota natura corrupta fuit. Vltimo quia posset dubitari quando mulier diuinum praecipitum receperat, dicit quod per virum peruenerat ad mulierem. Et si quaeratur vterius quomodo loquebatur mulier quae non didicerat dicit, quod a deo loquendi officium acceperat. Et in hoc terminatur, &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum tentatio sit peccatum.

Thom. 1. q. 114. ar. 3. & 1. 2. q. 20. ar. 4.

Circa distinctionem. 21. Primo quaeritur, vtrum tentatio sit peccatum. Et videtur quod non: quia nullus peccat in eo quod vitare non potest: sed nullus potest vitare quin quandoque tentetur, igitur &c.

2 Item secundum Greg. tentatio cui non consentitur non est vitium, sed materia excedens virtutis: sed non est necesse tentationi consentire, ergo &c.

3 IN CONTRARIVM est quod dicit Aug. 1. de Ciui. dei, quod nonnullum vitium est cum caro concupiscit aduersus spiritum: sed in hoc consistit tentatio carnis, ergo ipsa semper est peccatum, & idem iudicium videtur esse de omnibus aliis.

4 **RESPONSIO.** Videnda sunt tria. Primum est quid sit tentatio, & quae sunt de ratione tentationis. Secundum erit cui conueniat tentare. Et ex his apparebit tertium, scilicet quae tentatio sit peccatum, & quae non.

5 Circa primum est intelligendum quod tentatio, sicut nunc loquimur, & contra qua oramus dicentes, & ne nos inducas in tentationem, non est aliud quam motus vel actus natus inclinare hominem ad aliquod illicitum. Quod patet: quia sicut se habet tentatio in speculabilibus ad verum & falsum, sic in operabilibus ad bonum & malum, licitum & illicitum: sed in speculabilibus non est tentatio nisi cum per apparentem rationem concluditur falsum natum inclinare intellectum ad errandum: syllogismus enim tentatiuus est apparens, & non existens: & sic ad sumendum experimentum de scientia, ergo in operabilibus non est tentatio nisi per actum vel motum natum inclinare voluntatem ad aliquid illicitum, & fit ad sumendum experimentum de bonitate vel malitia. Vtrobique autem tria sunt de ratione tentationis. scilicet actus defectiuus, experientia dubia, & quod vtrumque sit de intentione tentantis, ut patet cum vnus homo tentat alium.

6 Ex hoc apparet secundum, scilicet cuius sit tentare, clarum enim est quod proprie Deo non competit, tum quia actus eius non potest esse defectiuus, tum quia nihil est sibi dubium de quo per tentationem sumat experimentum. Et ideo dicitur Iac. 1. quod Deus intentator est malorum, ipse enim neminem tentat. Quod autem dicitur Gen. 22. Tentauit Deus Abraham, per quamdam similitudinem accipiendum est, eo quod praecipit factum Abraham de filii sui immolatione, manifestauit eius obedientiam non Deo cui praecognita erat, sed nobis quibus aliter fuisse ignota, & ita secundum quid fuit ibi secunda conditio tentationis, non autem simpliciter. Similiter tertia, intendebat enim Deus manifestare nobis eius obedientiam, quae Abraham fuit ad meritum, nobis autem ad exemplum.

7 Similiter nec mundo competit tentare proprie, quia mundus seu res mundi se habent solum obiectiue in tentatione. tentare autem est proprie proponere obiectum, actum vel motum illicitum, & intendentis finem quod mundo non conuenit.

Item